CAPITOLUL 1
RUSTY, 19 MARTIE 2007, CU OPTSPREZECE LUNI MAI DEVREME

Din banca înălțată din lemn de nuc aflată la peste trei metri deasupra podiumului avocaților, am lovit cu ciocănașul și am pornit discuțiile în ultimul caz al dimineții.

– Statul versus John Harnason, am zis, câte cincisprezece minute pentru fiecare parte.

Impunătoarea curte de apel, cu coloanele ei sângerii înălțându-se două etaje până la tavanul decorat cu poleială rococo, este aproape goală, singurii spectatori prezenți fiind Molly Singh, reporterul de tribunal al ziarului *Tribune*, și câțiva procurori adjuncți, atrași de un caz dificil și de faptul că șeful lor, procurorul-șef Tommy Molto, își va face una din rarele apariții pentru a pleda în numele statului. Un cal de război călit în bătălii, Molto stă alături de doi dintre adjuncții săi la una dintre mesele lustruite din lemn de nuc din fața băncii. De cealaltă parte, inculpatul, John Harnason, condamnat pentru uciderea prin otrăvire a colegului său de cameră (și iubit, totodată), așteaptă să i se stabilească soarta, în vreme ce avocatul său, Mel Tooley, se apropie de podium. De-a lungul peretelui opus sunt așezați mai mulți aprozi, inclusiv Anna Vostic, aprodul-șef, care își va părăsi postul vineri. La indicația mea discretă, Anna va aprinde luminițele de deasupra podiumului avocaților, verde, galben și roșu, întocmai ca un semafor.

– Dacă binevoiește Curtea, începu Mel, rostind străvechea formulă de adresare a avocaților către judecători.

Având cel puțin treizeci de kilograme peste greutatea normală, Mel încă insistă să poarte costume vărgate, strângându-i corpul ca pe un cârnat – așa, cât să te ia cu amețeală – și aceeași perucă ponosită, care-l face să pară că ar fi jupuit un pudel. Începe cu un rânjet unsuros, de parcă noi doi, cât și ceilalți doi judecători care mă flanchează și care mă vor asista în acordarea verdictului, Marvina Hamlin și George Mason, suntem cei mai buni prieteni. Nu mi-a plăcut niciodată de Mel, un șarpe mai periculos chiar și în cuibul de reptile al avocaților apărării.

– Mai întâi, zice Mel, nu pot începe fără să îi urez domnului judecător-șef Sabich „La mulți ani" la această piatră de hotar din viața Domniei Sale.

Am împlinit șaizeci de ani astăzi, eveniment pe care l-am așteptat cu mare mâhnire. Fără îndoială, Mel a cules acest amănunt picant de la secțiunea de bârfe de pe a doua pagină din *Tribune* de azi, un cotidian plin de insinuări și de dezvăluiri. Acesta are o secțiune dedicată zilelor de naștere ale vedetelor și persoanelor de vază din oraș, incluzându-mă și pe mine în această dimineață: „Rusty Sabich, judecător-șef al Curții de Apel din cel de-al Treilea District al Statului și candidat pentru curtea supremă a Statului, 60". Vederea anunțului consemnat cu litere îngroșate era similară cu primirea unui glonț în plin.

– Speram că nu o să observe nimeni, domnule Tooley, spun eu.

Toată lumea din sala de judecată râde. Așa cum am descoperit cu mult timp în urmă, simplul fapt că ești judecător face ca orice glumă de-a ta, chiar și cele mai proaste, să provoace maximă hilaritate. Îi fac semn lui Tooley să continue.

Mai pe scurt, sarcina curții de apel este să se asigure că persoana care inițiază apelul are parte de un proces corect. Evidența sentințelor reflectă justiția în stilul american, împărțită uniform între bogați, care contestă de obicei cazuri civile costisitoare, și săraci, care constituie grosul apelurilor penale și care au de ispășit condamnări serioase.

Deoarece curtea supremă a statului se ocupă doar de cazurile excepționale, în nouă din zece cazuri, curtea de apel are ultimul cuvânt.

Chestiunea de astăzi este bine definită: A oferit oare Statul suficiente probe pentru a justifica verdictul de crimă dat de juriu împotriva lui Harnason? Se întâmplă foarte rar ca o curte de apel să revoce un verdict din această cauză; regula este ca decizia juriului să fie păstrată, asta dacă nu cumva se dovedește a fi de-a dreptul irațională. Însă acest caz fusese foarte strâns. Ricardo Millan, colegul de cameră și partenerul lui Harnason într-o afacere cu oferte turistice, a murit la vârsta de 39 de ani din cauza unei boli misterioase care înaintase treptat și pe care medicul legist o luase drept o infecție intestinală sau o infestare cu un parazit ce rămăsese nediagnosticată. Acolo s-ar fi oprit lucrurile dacă nu ar fi fost perseverența mamei lui Ricardo, care venise aici de câteva ori din Puerto Rico. Ea își folosise toate economiile ca să angajeze un detectiv particular și un toxicolog de la universitate care convinseseră poliția să îl dezgroape pe Ricardo. Probele obținute din analizarea părului au indicat un nivel letal de arsenic.

Otrăvirea este metoda preferată de a ucide a necinstiților. Nu cuțitul, nici arma. Fără momentul nietzschean în care îți confrunți victima și simți senzația răvășitoare a impunerii propriei voințe. Implică mai degrabă fraudă decât violență. Și-ți vine greu să crezi că factorul decisiv care a înclinat balanța în ochii juriului nu a fost faptul că Harnason pare să se încadreze perfect în acest tipar. Mi se pare puțin cunoscut, dar asta se datorează probabil fotografiilor din ziar, fiindcă altminteri mi-aș aminti o asemenea apariție bizară. Poartă un costum arămiu și țipător. La mâna cu care își ia furios notițe unghiile sunt atât de lungi încât au început să se curbeze spre interior ca unghiile unui împărat chinez din vechime, iar țeasta îi este acoperită de nenumărate bucle portocalii și nărăvașe. De fapt, are prea mult păr roșcat pe tot capul. Sprâncenele sale crescute peste măsură îl fac să semene cu un

castor, iar o mustață roșcovană îi încadrează gura. Asemenea oameni m-au pus mereu în încurcătură. Oare vrea atenție sau pur și simplu crede că toți ceilalți sunt plictisitori?

În afară de înfățișarea sa, probele propriu-zise care indică faptul că Harnason l-a ucis pe Ricardo sunt foarte firave. Vecinii au descris o scenă recentă în care Harnason, beat fiind, a fluturat un cuțit de bucătărie pe stradă, zbierând la Ricardo și reproșându-i vizitele făcute unui alt tânăr. Acuzarea subliniase de asemenea că Harnason a mers în instanță pentru a preveni dezgroparea cadavrului lui Ricardo, unde a susținut că mama lui Ricky era o țicnită care avea să-l pună să achite taxa pentru o nouă înmormântare. Probabil singura dovadă mai însemnată consta în descoperirea de către polițiști a unor urme microscopice de otravă pentru furnici pe bază de oxid de arsenic în șopronul din spatele casei pe care Harnason o moștenise de la mama lui. Produsul nu mai fusese fabricat de cel puțin un deceniu, ceea ce determinase apărarea să susțină că granulele minuscule sunt simple rămășițe degradate de pe vremea mamei, în vreme ce adevăratul făptaș și-ar fi putut procura o formă mult mai sigură și letală de oxid de arsenic de pe internet. În ciuda faptului că arsenicul este o otravă deja clasică, astfel de decese sunt destul de rare în zilele noastre, așa că arsenicul nu este verificat în expertizele toxicologice realizate la autopsii, motiv pentru care medicul legist nu nimerise adevărata cauză a morții la început.

Una peste alta, dovezile de ambele părți sunt atât de echilibrate, încât eu, ca judecător-șef, am hotărât să ordon eliberarea pe cauțiune a lui Harnason până la judecarea apelului. Acest lucru nu se întâmplă prea des după ce un inculpat este condamnat, dar mi s-a părut nedrept ca Harnason să înceapă să își ispășească sentința în acest caz pe muchie de cuțit înainte ca lucrurile să se limpezească.

Această decizie a mea stă la baza apariției de astăzi a lui Tommy Molto, procurorul-șef. Molto este un avocat de apel iscusit, însă în calitatea sa de șef de birou, are rareori timp să

mai participe la procese. Se ocupă de acest caz deoarece este evident că procurorii au interpretat acordarea cauțiunii ca pe un indiciu că verdictul în cazul lui Harnason ar putea fi anulat. Prezența lui Molto este menită să sublinieze tăria cu care biroul său își apără dovezile. Îi fac pe plac lui Tommy, cum s-ar zice, și îl interoghez pe îndelete după ce urcă pe podium.

– Domnule Molto, îi spun, corectați-mă dacă greșesc, dar citind dosarul, nu am dat peste nicio dovadă cum că domnul Harnason putea ști că arsenicul nu avea să fie detectat la expertiza toxicologică, și că ar fi putut astfel să mascheze moartea domnului Millan drept una naturală. Detaliile expertizelor toxicologice nu sunt cunoscute publicului larg, nu-i așa?

– Nu sunt un secret de stat, domnule judecător, dar nici nu sunt făcute publice, într-adevăr.

– Secrete sau nu, nu există dovezi care să indice că Harnason putea ști așa ceva, nu?

– Așa este, domnule judecător-șef, zice Molto.

Unul dintre punctele forte ale lui Tommy *este* politețea și francheța lui, însă nu își poate ascunde o umbră de nemulțumire care-i întunecă fața drept răspuns la întrebările mele. Noi doi avem un trecut complicat. Molto a fost procurorul adjunct în evenimentul petrecut cu douăzeci și doi de ani în urmă și care încă îmi mai împarte viața ca banda continuă de pe o șosea, momentul în care am fost judecat și exonerat pentru uciderea unui alt procuror adjunct.

– De fapt, domnule Molto, nu au existat nici măcar dovezi clare care să explice cum ar fi putut domnul Harnason să îl otrăvească pe domnul Millan, nu-i așa? Parcă prietenii lor au depus mărturie că domnul Millan era cel care gătea tot timpul?

– Da, însă domnul Harnason era cel care turna de obicei băuturile.

– Însă chimistul apărării a spus că oxidul de arsenic este prea amar ca să fie ascuns chiar și de martini sau de vin, nu-i așa? Acuzarea nu i-a respins mărturia, nu-i așa?

– Nu a existat o respingere la acel moment, într-adevăr, domnule judecător. Însă acești oameni serveau aproape toate mesele împreună. Iar aceasta i-a oferit cu siguranță lui Harnason nenumărate ocazii să comită crima pentru care l-a condamnat juriul.

Pe la tribunal umblă vorba în ultima vreme că Tommy pare foarte diferit, acum că s-a căsătorit pentru prima oară (destul de târziu) și că a ajuns cu șansă într-o poziție pe care și-a dorit-o dintotdeauna. Norocul recent al lui Tommy nu l-a ajutat însă să iasă din rândurile celor neînzestrați din punct de vedere al înfățișării. Fața lui este bătută de vreme, aproape bătrână. Puținul păr care i-a mai rămas pe cap a albit complet, și cearcănele îi atârnă la ochi ca niște pliculețe de ceai folosite. Însă există și o ameliorare subtilă, fără îndoială. Tommy a mai slăbit și a început să-și cumpere costume care nu mai arată de parcă ar fi dormit în ele, și adeseori are o expresie de pace și chiar de voioșie pe chip. Însă nu acum. Nu cu mine. Când vine vorba de mine, în ciuda tuturor acestor ani, Tommy încă mă consideră un dușman de durată, și judecând după expresia de pe chipul său când se întoarce la locul lui, îmi ia îndoielile de azi drept dovadă suplimentară în această direcție.

După ce se termină expunerea argumentelor, eu și ceilalți doi judecători ne retragem fără grefieri într-o sală de conferințe de lângă sala de judecată, unde vom discuta cazurile din această dimineață și vom decide asupra lor, inclusiv asupra celui care va trebui să scrie fiecare opinie a curții. Aceasta este o încăpere elegantă ce seamănă cu sala de mese de la un club exclusivist, până și la candelabrul de cristal. O masă imensă stil Chippendale este înconjurată de suficiente scaune de piele, cu spătar înalt, pentru toți cei optsprezece judecători ai curții, în rarele ocazii în care completul de judecată deliberează împreună asupra vreunui caz.

– Mențin verdictul, zice Marvina Hamlin, de parcă nici nu ar mai fi avut rost să discutăm, atunci când ajungem la Harnason.

Marvina este o doamnă de culoare, dură și cu toate motivele să fie astfel. A crescut în ghetou, a avut un fiu la șaisprezece ani, și totuși a reușit să muncească fără să renunțe la școală, începând ca asistent juridic și ajungând avocată – și încă una foarte bună, pe deasupra. A dezbătut două cazuri în fața mea cu câțiva ani în urmă, când eram încă judecător de la prima instanță. Pe de altă parte, după zece ani de judecat cot la cot cu Marvina, știu că nu o să se răzgândească. Nu a mai auzit nici un om care să-i spună ceva demn de luat în considerare de când mama ei i-a zis, de la o vârstă foarte fragedă, să își poarte singură de grijă.

– Cine altcineva ar fi putut să o facă? întreabă Marvina.

– Asistentul tău îți aduce cafeaua, Marvina? o întreb.

– Mi-o aduc singură, mulțumesc, îmi răspunde ea.

– Știi la ce mă refer. Ce dovezi există că nu a fost vorba de altcineva?

– Procurorii nu trebuie să explice chiar toate detaliile, răspunde ea. Și nici noi nu trebuie să o facem.

Are dreptate în această privință, dar încurajat de acest schimb de replici, le spun colegilor mei că voi vota pentru anularea verdictului. Așa că ne întoarcem amândoi spre George Mason, cel care va înclina balanța în acest caz. Un virginian manierat, George încă păstrează urme din accentul locului său de baștină și este binecuvântat cu frizura albă cerută la distribuirea rolurilor de judecător. George este cel mai bun prieten al meu de la Curte și va fi succesorul meu ca judecător-șef dacă, așa cum se anticipează, voi câștiga atât alegerile primare, cât și cele generale de anul următor și voi avansa la curtea supremă a statului.

– Cred că se încadrează în limite, spune el.

– George! protestez eu.

Eu și George Mason ne-am duelat ca avocați încă de când a ajuns aici, în urmă cu treizeci de ani, drept noul avocat al apărării repartizat la tribunalul la care eu eram procuror-șef. Experiența de la început te formează în domeniul juridic ca în

orice alt domeniu, iar George le ia partea inculpaților mai des decât o fac eu. Însă nu și astăzi.

– Recunosc că verdictul meu ar fi fost „nevinovat" dacă procesul ar fi fost judecat în fața mea, zice el, dar suntem la apel și nu cred că se cade să mă pun în locul juriului.

Această mică înțepătură îmi este adresată. Nu aș recunoaște-o niciodată deschis, dar simt că apariția lui Molto, și importanța pe care procuratura a dat-o acestui caz, a înclinat balanța în cazul ambilor mei colegi. Oricum, ideea este că am pierdut. Și asta face parte din slujbă, acceptarea ambiguităților legii. O rog pe Marvina să redacteze opinia curții. Încă înfierbântată puțin, ea iese, lăsându-ne singuri.

– Greu caz, spune el.

Este o axiomă a acestei vieți că, la fel ca doi soți care nu se duc la culcare supărați, judecătorii unei curți de apel își lasă neînțelegerile în urmă, odată încheiat schimbul de impresii. Ridic din umeri drept răspuns, însă el își dă seama că sunt încă tulburat.

– De ce nu redactezi o opinie separată? îmi sugerează, adică opinia mea personală, prin care explic de ce cred eu că ei doi au greșit. Îți promit că voi privi cu alți ochi situația odată ce o văd trecută pe hârtie.

Sunt rareori în dezacord cu ei, de vreme ce este una dintre principalele mele responsabilități ca judecător-șef să promovez armonia la curte, însă mă hotărăsc să-i accept propunerea, și mă îndrept spre biroul meu ca să inițiez procedura împreună cu grefierii mei. În calitatea mea de judecător-șef, ocup un apartament de mărimea unei mici case. Într-o parte a anticamerei mari, ocupate de asistentul și de personalul tribunalului, se află două birouri compacte pentru grefierii mei, iar în cealaltă parte, propriul meu spațiu de lucru, imens la cei doisprezece pe doisprezece metri ai săi și la înălțimea de un etaj și jumătate, cu lambriuri din lemn vechi și lăcuit de stejar care conferă interiorului aerul întunecat al unui castel.

Când deschid ușa de la încăpere, mă trezesc în fața unei mulțimi de vreo patruzeci de persoane care strigă deodată: „Surpriză!" Și, într-adevăr, sunt surprins, însă mai degrabă din cauza caracterului morbid pe care mi-l provoacă amintirea zilei mele de naștere. Cu toate acestea, mă prefac încântat în timp ce trec prin cameră, salutând persoane a căror prezență statornică în viața mea le face, în starea în care mă aflu, să pară la fel de sinistre ca niște mesaje de pe pietrele de mormânt.

Atât fiul meu, Nat, acum în vârstă de 28 de ani, cam slab, dar nemaipomenit de arătos sub șuvițele sale de păr negru, cât și Barbara, soția mea vreme de treizeci și șase de ani, sunt prezenți, alături de încă cincisprezece dintre judecătorii Curții. George Mason a sosit acum și încropește o îmbrățișare, un gest din vremuri cu care niciunul dintre noi nu se simte pe deplin confortabil, oferindu-mi o cutie în numele tuturor colegilor.

De asemenea sunt prezenți și câțiva administratori de bază ai personalului curții, cât și câțiva prieteni care au rămas să practice avocatura. Fostul meu avocat, Sandy Stern, rotofei și robust, dar necăjit de o tuse văratică, a venit împreună cu fiica și, totodată, partenera sa de afaceri, Marta, și de față este și omul care în urmă cu mai bine de douăzeci și cinci de ani m-a făcut adjunctul său principal, fostul procuror Raymond Horgan. Ray s-a transformat din prieten în dușman și *apoi la loc* în mai puțin de un an, când a depus mărturie împotriva mea la proces și apoi, după ce am fost achitat, a pus în mișcare procesul care m-a făcut procuror-șef. Încă o dată, Raymond joacă un rol important în viața mea ca președinte al campaniei mele pentru curtea supremă. El se ocupă de strategie și face rost de bani de la marile firme, lăsând detaliile operaționale celor două lupoaice, de treizeci și unu, respectiv treizeci și trei de ani, a căror dăruire pentru alegerea mea pare la fel de fermă ca a unui asasin plătit.

Majoritatea oaspeților sunt sau au fost avocați de procese, un grup binevoitor prin natura sa, așa că atmosfera este una de bonomie și de voioșie. Nat va absolvi facultatea de drept în iunie și, după examenul de barou, va începe o perioadă de rezidență la curtea supremă a statului, acolo unde și eu am

fost cândva grefier. Nat nu s-a schimbat, fiind la fel de stânjenit în conversații, iar eu și Barbara ne-am obișnuit să îi sărim în ajutor din când în când. Grefierii mei, care fac cam aceleași sarcini care îi vor reveni și lui Nat în curând, ajutându-mă să redactez opiniile pentru această curte, îndeplinesc astăzi sarcina mai puțin distinsă de chelneri. Deoarece Barbara nu s-a simțit niciodată în apele ei când vine vorba de lumea din afara casei noastre, și mai ales în prezența unui număr mare de oameni, Anna Vostic, grefierul-șef, face mai mult sau mai puțin pe gazda, turnând șampanie în paharele de plastic ce vor fi ridicate în curând pentru un languros „La mulți ani". Toată lumea ovaționează când le demonstrez că încă mai am tăria necesară să sting pădurea de lumânări de pe plăcinta de morcovi cu patru straturi pe care a pregătit-o Anna.

Pe invitație era menționat că nu sunt necesare cadourile, însă tot am parte de mici glumițe – George a găsit o felicitare pe care scrie: „Felicitări, omule, ai împlinit 60 de ani și știi ce înseamnă asta". Iar înăuntru: „Gata cu kakiul!" Dedesubt, George a mâzgălit de mână: „P.S. Acum știi de ce judecătorii poartă robe". În cutia pe care mi-a dat-o se află o mantie neagră cu epoleți aurii de *tambur-major* prinși pe umeri. Gâteala ridicolă ce-mi marchează statutul de șef stârnește hohote zgomotoase de râs atunci când le-o arăt celorlalți invitați.

După încă zece minute de socializare, mulțimea începe să se împrăștie.

– Vești, rostește Ray Horgan cu un glas suav de spiriduș, în drumul spre ieșire.

Un rânjet îi brăzdează fața lată și rozalie, însă orice discuție partizană despre candidatura mea este interzisă în spațiul public, iar în calitatea mea de judecător-șef am mereu grijă să fiu un exemplu. Îi spun că voi trece pe la biroul lui peste jumătate de oră.

După ce pleacă toată lumea, Nat, Barbara, eu și membrii personalului meu strângem farfuriile și paharele de plastic. Le mulțumesc tuturor.

– Anna a fost minunată, zice Barbara, apoi adaugă, într-una dintre acele ieșiri de candoare pe care trăsnita mea de soție nu înțelege cu niciun chip că trebuie să și le reprime: Toată petrecerea asta a fost ideea ei.

Barbara ține foarte mult la grefierul-șef și și-a exprimat în nenumărate rânduri dezamăgirea că Anna este puțin cam în vârstă pentru Nat, care s-a despărțit de curând de prietena lui. O complimentez și eu pe Anna pentru bucatele pregătite de ea, care sunt deja faimoase în curtea de apel. Încurajată de prezența familiei mele, care face ca gestul său să pară nevinovat, Anna mă îmbrățișează în timp ce eu o bat pe spate cât se poate de colegial.

– La mulți ani, domnule judecător, îmi spune ea. Sunteți cel mai tare! După care pleacă, în vreme ce eu fac tot posibilul să alung senzația înfiorătoare a trupului Annei lipit de al meu, măcar din expresie, dacă nu și din gând.

Stabilesc planuri de cină cu soția și cu fiul meu. Ca de obicei, Barbara preferă să mâncăm acasă, nu la restaurant. Ei pleacă, iar mirosul de tort și de șampanie plutește trist în camera acum goală. Chiar și după șaizeci de ani de viață, rămân tot singur cu mine însumi.

Nu am fost niciodată genul vesel. Îmi dau seama că am avut foarte mult noroc în viață. Îmi iubesc fiul. Îmi place slujba mea. Am ajuns pe culmile respectabilității după ce mă prăbușisem într-o prăpastie de rușine și de scandal. Am o căsătorie ajunsă la vârsta sa mijlocie, care a supraviețuit unei crize dincolo de orice închipuire și care este de cele mai multe ori liniștită, dacă nu și pe deplin conectată. Însă am fost crescut într-un cămin cu probleme de către o mamă sfioasă și distrată și de un tată care nu s-a sfiit niciodată să se poarte ca un nemernic. Nu am fost fericit în copilărie, astfel încât mi s-a părut cât se poate de firesc să nu ajung la maturitate mulțumit.

Însă chiar și după standardele unei persoane a cărei temperatură emoțională se apropie de cea a unui ghețar, am așteptat cu mare nerăbdare ziua de azi. Marșul către punctul